

SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET

EM 2018/15a
Tillie Martinussen

(Formanden for Naalakkersuisut)
(Tillie Martinussen, medlem af Inatsisartut, Samarbejdspartiet)

Åbningsdebat på baggrund af åbningstale af Formanden for Naalakkersuisut. Formand for Naalakkersuisut

På Samarbejds partiets vegne, vil vi takke for en fyldig åbningstale, og ønsker først og fremmest formanden for Naalakkersuisut god bedring.

Tak til hans stedfortræder Naalakkersuisoq Simon Simonsen, der holdte talen på vegne af Formanden for Naalakkersuisut.

Vi vil gerne takke for, at Naalakkersuisut nævner reformer i deres åbningsdebat, da vi mener, at vi allerede nu bør påbegynde arbejdet med reformer.

Lad os starte med finans,- og skatteområdet, da det er det tungeste område, og nok også dér, hvor vi skal have den største debat, således vi kan nå til bred enighed, alle partierne imellem.

Det er overordentligt positivt, at Naalakkersuisut nævner, at vi skal polstre os til bedre tider, investere i unge, og at vi skal forvente faldende indtægter – og derfor ikke lade udgifterne stige.

Vi er ligeledes meget positive over, et øget samarbejde til gavn for landet, inden for Rigsfællesskabet, og internationalt. Tak for det.

Vores boligmasse, vores sundhedsvæsen, anbragte børn, døgninstitutioner, børneinstitutioner, uddannelsesinstitutioner, og erhvervet venter spændt på reformerne, og på de rigtige prioriteringer.

Taler er som musik, hvor dybden i musikken udtrykkes bedst i pauserne imellem de toner, der er skrevet som noder, talen viser sin dybde i de usagte.

I Samarbejds partiet mener vi, at pauserne bør fyldes ud med alt det der forbliver usagt i vort samfund.

Tabuer vi skal gøre op med. Mangel på uddannelse, mangel på arbejdskraft, nødvendigheden af tilflyttende arbejdskraft, det økonomiske dødens gab der er på vej, og alle de mange områder der er forfaldne.

Vi oplever mangel på nye indtægtsgivende erhverv, og mange andre områder vi i samarbejde må løfte.

Vi håber, at vi får sikret implementering, evaluering og gennemgang af alle områder der trænger.

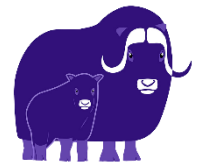
For lange sagsbehandlingstider, og mangel på anvisningsmuligheder slår bogstaveligt talt mennesker ihjel.

Vi mener, at det bør revurderes hvorvidt kommunerne skal have ansvar for at give borgerne, den service som de har krav på. Rapporter fra børnenes talsmand viser at kommunerne har meget svært ved at leve op til de mest basale krav sat i FN's regi. Årsrapporter fra vores egen ombudsmand viser også betydelige problemer på det sociale område.

Jeg talte i går med en ung mand, der for 3. gang på 1 måned har mistet en ven til selvmord. Tårene trillede mens han sagde: Jeg hader de her 2 årstider; overgangen til mørket og overgangen til lyset. Jeg mister alt for mange jeg elsker i disse tider.

Den afdøde havde tidligere forsøgt, at begå selvmord. Hun fik ikke hjælp. Hun blev kun 21 år.

Således taber vi medlemmer i vores befolkning, således mister vi værdi – som mennesker, som pårørende, som lovgivere. Vi taber økonomisk, menneskeligt og taber som samfund.

SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET

Vi er nødt til at rette blikket mod, at skabe et værdigt og sammenhængende liv for alle vore borgere.

Uanset om de er på arbejdsmarked, i starten af deres liv, bor i et dyrt hus eller en lille lejlighed. Om vi er unge eller gamle, fanger eller akademiker, handicappet eller sportsmand.

Vi er alle i samme båd, vi er alle medlemmer af samfundet.

Og alle liv er værdifulde. Vi skal stå sammen med alle vore borgere, høj som lav, sort som hvid, grønlandsksproget som dansksproget, og alle de nuancer der er indimellem, og se at få løftet vort land ud i lyset.

Det er et langt sejt træk, men hvis vi trods alt står sammen, så kan det lykkes.

En tidlig indsats, er det stærkeste vi kan give, når livet gør ondt.

Folk skal ikke klientgøres, og det bliver de NETOP når vi ikke sætter rettidig hjælp ind – hjælp er hjælp til at komme op at stå igen, målrettet og præcis – og rettidig.

Vi har brug for flere der arbejder, for at sikre A-skatter, men vi har også behov for ekstra indtægter.

Tilflyttere og andre der er her fordi de elsker vort land, eller mennesker fra vort land, skal føle sig velkomne, og integreres i landet på en positiv måde. Vi har brug for kompetencer udefra, og vi har brug for at uddanne vores egen befolkning samtidig.

Vort erhvervsliv har behov for, at vi tager nye skridt fremad.

Lad os tage kunst og kultur som eksempel på, at vi kan hvis vi vil, og vi samarbejder på tværs af faggrupper, på tværs af lande, og er en del af verden – med afsæt i os selv.

Vi har opfostret, og eksporteret musikere, kunstnere af alle slags, forfattere, sangere, billedkunstnere, fotografer og filmmagere.

Dén sjæl, og dét opgør med det etablerede kunstnere til alle tider udviser, viser os politikere vejen, for, hvad vi kan skabe sammen.

Tunge sags gange spænder ben for privat vækst, og vi sidder alt for tungt på offentlige services – i stedet for at mikro-investere i virksomheder, og stimulere små erhverv der kan vokse stille og roligt – ved en direkte og præcis dialog med erhvervsliv og iværksættere.

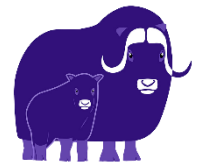
Det er tid til at gøre op med, at børn og ældre vantrives og misrøgtet pga., at mennesker, der skal passe på dem ikke dukker op ved lønudbetaling. Vi skal have en mentalitets-ændring, og den skal starte fra bunden. Tidlig indsats bliver vores mantra fra nu af, og indtil det lykkes.

I Samarbejdspartiet mener vi, at hvis man ikke finder stolthed i omsorgsarbejde, bør man ikke arbejde med sårbare mennesker. Det er et udtryk for mangel på forståelse for sin vigtighed for udsatte, at man ikke dukker op på arbejdet ved lønudbetaling.

Samtidig er området voldsomt underprioriteret i fht. lønforhandlinger og lønstigninger.

Det er vores pligt som medlemmer af Inatsisartut, at ændre på omsorgsarbejderens arbejdsvilkår, så de genfinder stoltheden og glæden ved deres meget vigtige arbejde - som omsorg af ældre og børn er.

Det er ligeledes vor pligt som medlemmer af Inatsisartut at sørge for at vores ældre får en værdig behandling i deres alderdom, og at alle børn får et godt start på livet ved hjælp af engagerede og stabile medarbejdere. Vi kan ikke være os selv bekendt, hvis ikke vi finkæmmer disse områders overenskomster. I Samarbejdspartiet mener vi at vi sammen med omsorgsarbejdernes organisationer kan finde de bedste løsninger for at kunne give den nødvendige løft af indkomst og forbedring i form af nedsat arbejdstid for omsorgsarbejderne.

SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET

Ligeledes bør vi kigge på efteruddannelse og realkompetenceudredning, for lærere, social og sundhedsassistenter og andre uddannelser vi kan tage herhjemme.

Og vi skal lytte til sundhedsvæsenet, de er parate til at komme med gode indspark til, hvordan vi rekrutterer og fastholder medarbejdere. Vi er nødt til at forsætte indtil det lykkes.

Hvis vi har råd til at give 48 mio. kr. for at tækkes olieselskaberne, så har vi råd til give et bedre liv til mange, ligeledes hvis vi kan give mange mia. til infrastruktur.

I Samarbejdspartiet er vi enige i, at der bør gennemføres væsentlige reformer i samfundet, det er tid til at komme videre. Lad os starte med arbejdsmarkedet og social-reformerne. Og lad os nu sikre os denne gang, at vi får evalueringer med af indsatser, og får lavet nogle fornuftige analyser af, hvilke kompetencer vi mangler for at have optimale og gode systemer til at hjælpe vore borgere til et godt liv, som selvforsørgende, bidragende og sætte en tone, der sikrer inklusion af alle.

Der er serviceløft vi kan udføre ved at droppe dobbeltadministrationer imellem kommuner og Selvstyret. Ansvarlighed og god arbejdsfordeling, med lokal forankring burde ikke være problematisk. Vi arbejder ikke for os, men for vore borgere.

I Samarbejdspartiet siger vi at det er tid til komme videre mht. udbredelsen af internet.

Vi mener at internettet bør være en rettighed og ikke et privilegie som det er i dag. Internettet er så grundlæggende for livet i dag, at det ikke bør være indtægten hos forældrene der er afgørende for adgangen til den globale kilde af information der findes derude.

Folkeskolen bliver også drevet af kommunerne, i Samarbejdspartiet er vi enige i, at folkeskolen skal løftes.

Over halvdelen af de 16-18-årige ikke er i gang med en uddannelse.

Folkeskolen skal være så god, at det ikke er nødvendigt med Majoriaq.

Vi håber vi kan enes om, at samarbejde omkring de vigtige områder der dækker service af befolkningen, og sikre at arbejdskraft vi har behov for, sikres adgang til arbejde hvor vi har behov for deres kompetencer. Uanset om de kommer fra Espergærde, Qeqertarsuaq, Filippinerne, resten af udlandet - eller fra min – indimellem meget udskældte – elskede fødeby; Nuuk.

Befolkningen står bag os alle, i at sikre en bedre fremtid.

Bare spørg dem. De vil gerne.